

ХИПОСТАЗИТЕ НА АВТОРА

Всичко се случва на другия, на Борхес... аз живея, аз продължавам да живея, за да може Борхес да измисля своята литература, и тази литература оправдава моето съществуване... Не знам кой от двамата пише тази страница.

Хорхе Луис Борхес, „Борхес и аз“

Изказвания от типа „Иво Доля е Пенчо Славейков“ или „Олаф ван Гелдерн е Пенчо Славейков“ са безспорно смущаващи за литературознанието. Те небрежно прекриват границите между автор и текст, непрофесионално пренебрежителни са към фикционалността. За четенето на мистификации като „Олаф ван Гелдерн“ и „Иво Доля“ съществуват два начина – съпротивата към демонстрираната еднаквост, т.е. разподобяването, разграничаването, различаването, или тъкмо напротив – доверието в тъждествеността, израз на каквото са фрази като горните. За първия вариант имаме достатъчно основания, а и достатъчно възможности – мистификацията е мистификация точно защото все някъде се разминава с оригинала, все по някакъв начин се отличава от него; разликите са също толкова съществени за природата ѝ, колкото и приликите. За втория вариант оправдание би била например уговорката, че Олаф и Иво са не просто герои на Пенчо Славейков, а негови, както нерядко ги определя литературната критика, „двойници“. Всъщност очевидно е, че самият автор настоява те да бъдат възприемани именно така – достатъчно е да споменем предварителните бележки за „На Острова на блажените“, които сочат Иво Доля за съответствие на поета, шеговитото писмо до Боян Пенев, което вдвоява Иво Доля с Пенчо Славейков и Силва Мара с Мара Белчева¹, или пък – вече съвсем сериозно изреченото – тъждество Славейков – Ван Гелдерн в статията „Хайне в България“: „...както у другите

¹ На Дора Г. и Пенева Бояна
на гости те се канеха отдавна,
но духна снежен вятър от Балкана
и с тяхното се канение гавна!

Загащени в кихавична неволя –
дома, во своята кошара,
за ваше здраве кашля Иво Доля
и секне се до него Силва Мара.